

מסורת הש"ס

א [לעיל כח:] ט ז"ק ט"ז;
א [מוספת] ט"ג;
ד [שפיט סף].

הגרות הב"ח

א [במשה אף בעוד
עשה כן וכו' אף בחול
עשה כן].

הגרות הגר"א

א [במשה מפני ברור
המדות. נמחק].

לעזי רש"י

אישקומ"א. ק"ף.
אורש"י [אדרש"י].
לחורן.

מוסף רש"י

שוקל אדם בשר כנגד
הכלי. טעם המכר בשר
במשקל. א"ע"פ אשטור
לשקול לזוטר דהיינו
מעשה חול. מותר הוא
לשקול כנגד הכלי, וכנגד
הקופיץ. סקין גדול
שקופיץ טו בשה, דלכא
שימי ולא היו מעשה חול
[דעיל כח.].
משגיחין. אין מטייחין
[שם]. בורות שיחין
וביערות. להטעם בתי מן
לשמן, דחי דחי הליץ
לכל ויהי מן הגנולים
[ב"ק צ"ד].

רבינו הגנאל

בסורא אמרי כי תרטא
כו, פירוש נותן דבר
כיו, תרטא, והוא דבר
ידוע באותו מקום, ולה
פלגו תרטא. ובגוש היו
אומרים כי חלקא ופלגו
חלקא. וכן אחיא וכן
ירבעא בולן שם אותו כלי
הידוע במקומם. [מתני'
אומר אדם לחבירו ביום
טוב מלא לי כלי זה
אבל לא במדה כו'.
אוקמה שמואל לתנן
מלא לי כלי זה אנתן
שמיכל מידה ידועה, אפי'
כלי שמיכל קפיו והוא
עשוי להשתמש בו בבית,
אבל לא במידה, אבל
לא בכלי המיוחד למדוד
בו לבני אדם שאינו
עשוי להשתמש בו אלא
למדוד בלבד, נכון קפיו
שורא עשוי למדוד לו
למכירה ולקנייה אילו
היה למדור. ואתא רבי
יהודה למדור אפילו כי
העשוי להשתמש בו, כיון
שמיכל מידה ידועה אסור
למלאותו ולתת אותו
לחברו ביו"ט, שנמצא
כאלו מדור ומכר לו,
ואקשינן וכי ר' יהודה
הממיר בשמחת יו"ט

אין צדין פרק שלישי ביצה

כ"ט.

עין משפט
נר מצוה

בו א מיי פ"ד מהל'
יו"ט הלכה כה סג
לאין עה טו"ש"ע א"ח
סימן מק ספ"ק א'
בו ב ג מיי שם סג
טו"ש"ע א"ח סימן
מק ספ"ק ג וסימן
ספ"ק א'
ד [טו"ש"ע ח"מ סימן
ספ"ק ב:].
מח ה מיי שם הלכה כה
סג טו"ש"ע א"ח
סימן מק ספ"ק ד וסימן
ספ"ק ב:].
מז ו מיי וסג טו"ש"ע
טו"ש"ע א"ח סימן
מק ספ"ק ד.
ז ח מיי וסג טו"ש"ע
א"ח סימן מק ספ"ק א'.

רבינו הגנאל (המשך)
ורבנן [מקילין]. והא
איכא שמעינן להו,
דתנן רבי יהודה אומר
שוקל אדם בשר כנגד
הכלי כו'. ופריקנן דרבי
יהודה ארבי יהודה לא
קשיא, התם ככלי שאינו
עומד במשקל יודע לפיכך
מותר, הכא למלאות ולתת
לו בכלי העומד למדה
ידועה ואסור. לרבנן
נמי דאמרי אין משגיחין
בכך מאזנים כל עיקר,
משום שטעשה מעשה חול
ושוקל באזנים בשביל
שם אסור, אבל הכא
פעמים שנתן אדם יין
ככלי של מדה ושנתן
לפיכך מותר. ובה אבר
ורבנן שלא יזכור לו
כסוד מדה. מעשה באבא
שאלו בן בוגטת שהיה
ממלא מדותיו מערב יו"ט
כו'. והחכמים אומרים אף
בחול עשיין כן מפני
מיצוי המדות. תנא הוא
כינס שם גרבי יין כו'.
ואסיקנא גישה בהן צרכי
צבור, הניא גול ואינו
יודע ממי גול, לך יעשה
בהן צרכי צבור, אילו
הן צרכי צבור בורות
שיחין ומערות. יושלמי
ר' אלעזר אמר ליעריא
בר חמא מלא לי הדין
מגו ולמחר אנט מביילין
ליה. אדבריה רב חסדא,
לומר שם דבריו בפיו
לרבנן עוקבא, ודרשי
לא ימדור אדם שעורים
והן לפני בהמתו, א' אבל
באומד קב או קביים
ואינו חושש שמוש מידה.
אמר רב מרדחא אשה
קמה ללוש בו, דכיון
ידיעה דלישה חמשת
רבעים ועוד ט' מסכת
כיו שתחול הלתה בעין
יפה. ושמואל אמר אסור.
ואסקא אביי ואמר השתא
דתנא דבי שמואל מותר
ואמר שמואל אסור

זמדה ומכר ממנה עד שמכר חשבונו נמלא כל הנותר בחצית על ידי
צדיון שהרתיב היין כשמוציאו ומעלה אופיא איסקומ"א זלע"ז ואין
המדה מלאה והן נקראין צדיון לפי שמצדיון אותן מן היין כששומה
אי נמי על דקלישי וחיגי ושמן יו צו מלוי מפני שמודבק בשולי המדה
ובדפנותיה וציון שמימי צדיון ולא
בשמן: והצדיון נכנסו כו'. כדפרישית
בצדיון: לפני הגזרים. של הקדש
לעשות צהן זרכי הקדש אס ירלו.
והס לא הקדישוה כצדיון אין יכולין
להקדיש שאינו שלהם אי נמי יכולין
הוא ליה גזל בעולה"ט: אמרו להס
חכמים אין אסס וקוקין לך. הואיל
ומתחלה לא נתכונסם לגזול שהלקוחות
מוחלין על ידי צדיון ומרופסם שאינם
יכולין לשהות עד ודעי וקא מחלי'
אף אנו אין רצוננו לך. לזה ליהנות
משל אחרים: אמרו להס. חכמים
א"כ אין לכם לעשות הקדש אלא
לעשות צהן זרכי רבים שהרי משל
רבים היה ויהנו הבעלים מן:
ואין יודע למי גזל. שגול אנשים
הרבים: שיחין ומערוס. שמתכניסין
צהן מים וסומין מהן. וצ"ק (דף כ:)
מפרש מאי צור ומאי שיח ומאי
מערה: אדבריה. הנהיגו ומטייל
עמו במצואות העיר: לא ימדור אדם
קצ שעורין. אפילו לימן לבהמתו
שנראה כמודד למכור: אצל קודר
הוא. קצק עמנו נוקב צרכי ומללחו
שלא כדק מלה לתת צדיו למוכר:
קודר. לשון נוקב: נחוס. מבשל
קדרות נמי קרוי נחוס: יקדיח.
יטרף אורש"י זלע"ז: ענין יפה.
יעור חלה אחד מ"ד לכהן וכשאני
יודעת מדת עיסתה היא מקמלת
ואומרת רבי כאן כל כך אצל כשיודעת
מדת עיסתה יודעת מה מפרש ועינה
יפה זה: סנא דבי שמואל. בתוספתא
ססידר שמואל מתנאים שלפניו כמו
ססידר רבי חייא ורבי אשעיא וכמו
ססידר רבי אה המשה: ססא דלמר
שמואל אסור. והוא שנה בשנתו
מותר שמואל בשמעיה דלמר אסור
הלכה למעשה אסא לאשמועינן שהצב
לשאלו הלכה לעשות מעשה מורין לו
אסור ואי חזינן איניש דעבד לא מחינן
צדיה דהלכה דמותר ואין מורין כן:
אין

בסורא אמרי. דרכן לומר לטבח מן לי תרטא או פלג תרטא ובגוש
אמרי חלקא או פלג חלקא ובפומבדיתא אמרי אחיא. כל הטבחין היו
מתמחין בהמותיהם בשוה כך וכך נחמים מן הצהמה ולאותן הנחמים
קרו לכו בסורא תרטא ובגוש חלקא ובפומבדיתא אחיא ובגור פקוד
רבעא: ברתני' אכל לא נמדה.
בגמ' מפרש לה ומאי פלוגמיהו:
שהיה ממלא מודסיו כו'. שאין
מודין צדיו"ט: אף בחולו פלג מועד
עושה כן. בגמ' מפרש טעמא. ולא
גרסינן במתני' מפני צדיו המדות
ואית דגרס ליה והן העלאת הרמימות
ובגמרא מפרש: מפני מלוי המדות.
כשהיה מוכר שמן היה לו מדות הרבה
ומציין הלקוחות כליהן ומודד לאיש
ואיש במדה לנצמו ומתמנות והולכות
למוד כליהן כל הלינה: גמ' המיוחד
למדה. שמודד ומוכר צו: העומד
למדה. שכשיצטר זה צל זה תחתיו
אכל עדיין לא מדד צו: ואסא רבי
יהודה למימר. כיון דהוא עממו מדה
ולכן עשוי וכדי מדה מחויב לא ימלאנו
למחוי שפיר כמודד ומוכר בעדין
דחול: כלי קופיץ אין עומדין לך:
כדעדין בחול. במאזנים פעמים
שאין הליטרע לפניו וכיון שידע משקל
כליו שוקל צו: לא קא עבדי כעובדין
דחול. דעדיין לא ילא טבעו של כלי
זה למדה: שם מדה. רבעא או לוג
אלא כך יאמר לו סתם כלי זה מלא
לי: הכא לא קא עבדי כדעדין
בחול. שדך לקוחות לומר מן לי לוג
ואין דרכן לומר כלי זה מלא לי בדרך
מקא אלא בדרך הלוואה או מתנה
וא"ע" דמיוחד למדה: עבדי אינשי
דמקרי חמרא. לחצריה: כמנא
דילנא. שם מדה: סנא אף צמועד
עושה כן מפני צטול בית המדרש.
שהיה חסס גדול וצאים רבים לשאלו
שימנו וצמועד רבים עוסקים בצורה
שאין טרודים במלאכה והיה ממלאן
צלינה שאין זמן בית המדרש כדי שיהא
פנוי ציום. ולמאן דגרס במתני' מפני
צדיו המדות מפרש הכי מפני צטול
צית המדרש של צלי מועד לא יהיה
פנוי לשהות ולצטר מדותיו שלא ירמימו
לפיכך ממלאן צלינה: הוא כנס כו'.
משנתן יין חצית כך וכן לוגין
קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קעביד
כדעבדין בחול דעבדי אינשי דמקרי
חמרא במנא דכילא ושחן:
מעשה באבא שאול בן בטנית: תנא אף
במועד עושה כן מפני בטול בית המדרש
תנו רבנן הוא כנס
לירושלים אמרו להם אי אתם זקוקים
לכך אמרו להם אף אנו אין רצוננו בכך
אמרו להם הואיל והחמרתם על עצמכם
עשו מהם צרכי רבים דתניא ד"ט גול ואינו
יודע למי גול יעשה בהם צרכי רבים מאי
ניגהו אמר רב חסדא אבל קודר הוא קב או
קבים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש
והנחתום מודד תבלין ונותן לתוך קדרתו
כדי שלא יקדיח תבשילו אמר רב ירמיה בר אבא
אמר רב מרדחא אשה קמה ללוש בעין יפה
ושמואל אמר רב יאסור והא תנא דבי שמואל
דאמר רב יאסור ותנא דבי שמואל מותר
שמואל